

Stipresnis lietuvių bendruomenių dialogas su vietine kultūra - didesnė nauda Lietuvai

Živilė Miežytė

Su Irma Petraitytė-Lukšiene, Miuncheno Lietuvių Bendruomenės pirmininke, kalbamės apie migraciją ir integraciją.

Per švietimo lyderystės forumą teigėte, kad Vokietijoje „heterogeniškumas tapo raktine sąvoka ugdymo diskurse“. Šiandieniniame pasaulyje migracija yra realybė. Kaip manote, kodėl Lietuvoje taip bijoma atvykstančiųjų, atsiranda „kylančių į kovą su pabėgėliais, stabdančių pabėgėlių srautą“?

Žmonės išvyksta, žmonės atvyksta – taip jau buvo nuo žmonijos pradžios. Ir, kaip pabrėžė Karolis Žibas švietimo lyderystės forumo metu, migracija yra natūrali šiuolaikinių visuomenių būklė. O atvykstančių iš kitų šalių (ypač iš musulmoniškų) baimė kyla iš nežinojimo, savišvietos stokos, vidinio pasaulio ribotumo, nesidomėjimo savo aplinką, visuomeninių veiklų trūkumo.

Baimės kyla ir tuomet, kai žmogus net savo artimiausioje aplinkoje jaučia nesaugumą ir neapibrėžtumą. Įvairovei esame atviri tuomet, kai toji įvairovė tampa įprasta, natūrali, kasdieniška. Jei mokiniai kiekvieną dieną sutinka draugus iš keturiasdešimties kultūrų, šis kontaktas su įvairove savaime tampa kasdienybe. Tokioje mokykloje nebelieka tokio reiškinių kaip imigrantų mažuma. Problemos dėl atvirumo mokykloje iškyla tuomet, kai pati visuomenė, taip pat ir mokykla, įvairovei nėra pasirengusi arba kai ta įvairovė sutinkama retai. Tokioje visuomenėje yra itin svarbu suvokti, kad mokymasis – daug daugiau nei matematika, gimtoji kalba ar istorija.

Daugiau dėmesio mokykloje reikėtų skirti kultūrinės, religinės įvairovės pažinimui, politiniam švietimui. Reikėtų su vaikais daugiau kalbėtis globaliomis temomis, juos informuoti apie šiandienos aktualijas visame pasaulyje – ne tik

Lietuvoje. Taip pat dažniau dalyvauti mainų programose su mokyklomis iš kitų šalių – ne tik iš kaimyninių.

Bavarijos mokyklose labai svarbią vietą užima tarpkultūrinis ugdymas, apimantis skirtingų kultūrų ir religijų pažinimą, tarpusavio toleranciją ir pagarbą. Vokietijoje gana paprastomis priemonėmis ugdomas atvirumas bei susidomėjimas kitomis kultūromis. Pavyzdžiui, mokyklos fojė iškabinamos valstybių, iš kurių yra atvykę vaikai, vėliavos, arba šventės metu kiekviena šeima atsineša patiekalus, būdingus jų kultūrai. Mokiniai mokomi gerbti kitų orumą pliuralistinėje visuomenėje. Jie mokomi savikontrolės, empatijos, prisiimti atsakomybę ir būti pasiruošę padėti. Mokomi gerbti kitų žmonių požiūrius ir ieškoti kompromisų, kurie naudingi visai bendruomenei. Bendruomeniškumo ir visuomeniškumo sąvokos Vokietijoje yra labai svarbios. Jeigu ir Lietuvoje visuomeninės veiklos taptų integralia kasdieninio gyvenimo dalimi, žmonės taptų atviresni.

Miuncheno miesto visų pradinių ir pagrindinių mokyklų bendras tėvų komitetas – Gemeinsamer Elternbeirat der Grund- und Mittelschulen in der Landeshauptstadt München 2017/18 (www.geb.musin.de)

Žinoma, ne visa Vokietijos visuomenė yra pasirengusi „welcome“ kultūrai. Tam tikros žmonių grupės į pabėgėlius, taigi į „svetimus“ („*die Fremden*“), taip pat reaguoja baimės ir netgi neapykantos jausmu. Judėjimas *Pegida* ar partija AfD (*Alternative für Deutschland*) šitas baimes tik suaktyvina. Kalbant apie Lietuvos visuomenės dalį, kuri „kyla į kovą su pabėgėliais“, reikėtų prisiminti ir lietuvių pabėgėlius, kurie Antrojo pasaulinio karo metu keturiomis bangomis buvo atbloškšti į Vokietiją ir čia gyveno 113-oje stovyklų. Vėliau didžioji jų dalis išvyko į

JAV, Kanadą, Didžiąją Britaniją, Australiją. Taigi kitos valstybės taip pat priėmė mūsų tautiečius, prisiėmė atsakomybę už jų integraciją

O gal ta kito baimė kartais dar pakurstoma pasakymais „lietuvių kalba miršta“, „lietuvių tauta nyksta“. Kaip tai atrodo jūsų akimis?

Turėtume ne bijoti kitų, o pirmiausia patys didžiuotis savo kultūra, savo kalba ir jas vertinti – patys būti lietuviais ir europiečiais. Išgyventi savąją kultūrą kasdienybėje, skleisti ją per kūrybą, mokslą, užtvirtinti per lietuviškai kalbančius ir rašančius vaikus, būti sąmoninga tauta. Tuomet būsime ir atviri kitiems. O tokie pasakymai kaip „lietuvių kalba miršta“ ar „lietuvių tauta nyksta“ neturi sąsajų su žmonėmis, atvykstančiais iš kitų kultūrų ir gyvenančiais Lietuvoje. Už „lietuvių tautos nykimą“ daugiau atsakingas mažėjantis gimstamumas. Kalbos nyksta ne tuomet, kai greta gyvena žmonės iš kitų kultūrų, tačiau kai sava kalba nekalba arba ją į šoną nustumia patys tautiečiai. Emigracijoje žinome atvejų, kuomet lietuviai net šeimos viduje vengia kalbėtis su vaikais lietuviškai! Kaip priežastis yra nurodomas įsitikinimas, kad taip jų vaikai geriau pasiruoš mokyklai ir sėkmingai integruosis į esamą kultūrą. Taip pat ne visi tėvai vaikus veda į lituanistines mokyklas.

Pasakojote, kad Vokietijoje į mokyklos gyvenimą įtraukiama vaikų iš įvairių kultūrų gimtoji kalba (taip pat ir gestų kalba bei Brailio raštas) – taip vaikai pradeda vertinti, pirmiausia, savo pačių kalbinius resursus. Kaip manote, gal tokia švietimo politika padeda ir išlaikyti kitas vaiko kalbas (pavyzdžiui, lietuvių), kuriomis kalbama namuose?

Taip, teisingai, nes mokykloje vaikai mato pagarbą ir dėmesį įvairioms kalboms, taip pat ir savo pačių ar tėvų gimtajai kalbai. Taigi mokykla prisideda prie kitų kalbų prestižiškumo didinimo – o tai yra labai svarbu kalbos ugdymo procese. Tokia politika padeda išlaikyti sąmoningumą savo kalbos, dvikalbystės kompetencijų atžvilgiu.

Tyrimai rodo, kad jeigu vaikai mokykloje nebegirdi savo gimtosios kalbos, jie netgi gali atitolti nuo savo šeimos, taip siekdami prisitaikyti prie vietinės kultūros, jie nenori neišsiskirti iš bendraamžių. Į tai ypač reikia atkreipti dėmesį, žinant, jog migrantų vaikams šeimos nariai yra itin svarbūs – broliai ir seserys, taip pat mama ir tėvas yra netgi svarbesni nei vaikams iš vietinių šeimų. Pavyzdžiui, Vokietijoje 90% turkų kilmės paauglių nurodo, kad jiems mama yra labai svarbi, o taip

teigusių paauglių, kurių abu tėvai gimė Vokietijoje, skaičius sudaro tik 74%. Ir dar – kuo mažiau migrantų vaikų mokosi klasėje, tuo yra didesnė rizika, kad migrantų vaikai taip pat gali nutolti nuo savo šeimos, prieš tai buvusi šeimos hierarchija gali pradėti klibėti. Taip pat vaikai, pradėję lankyti darželį ar mokyklą, neretai vokiškai kalba netgi geriau nei jų tėvai – taip vaikai greitai tampa tėvams vertėjais ir tėvai praranda vaikų akyse autoritetą.

Apibendrinant galima teigti, kad kai mokykloje yra galimybė kalbėti savo gimtąja kalba, mokiniai jaučia savos kalbos ir tapatybės pripažinimą mokyklos viduje, o tai gali prisidėti prie jo gimtosios kalbos išlaikymo. Vaikas supranta, kad jo gimtoji kalba nėra tik jo šeimos reikalas, visuomenė taip pat domisi ir priima jo kalbą ir kultūrą.

Kaip manote, kaip galėtų lietuvių bendruomenės kitose šalyse prisidėti prie tokio kontakto stiprinimo Lietuvoje?

Lietuvių bendruomenės įvairiose valstybėse galėtų bendradarbiauti su mokyklomis Lietuvoje arba joms tarpininkauti, inicijuodamos ar organizuodamos bendrus projektus su kitų šalių mokyklomis. Tam, kad vaikai iš lietuviškų mokyklų turėtų kuo daugiau galimybių atsidurti įvairių kultūrų ir religijų aplinkoje, kad galėtų pažinti ir suprasti, kuo gyvena kitos bendruomenės, kad užmegztų draugystes. Manau, Lietuvos mokykloms reikėtų skirti daugiau resursų, palaikymo, kontaktų, galimybių apsikeisti patirtimi, tam, kad būtų kuriama pasauliui atvira mokykla. Nes Lietuvos mokyklos šiame kelyje, toks mano išpūdis po švietimo lyderystės forumo, jaučiasi vienos.

Kalbame apie sėkmingą integraciją ir kartu savo tapatybės, kultūros, kalbos išlaikymą. Kaip rasti aukso vidurį, sėkmingai suderinti šiuos dalykus?

Esu visiškai įsitikinusi, kad galima rasti aukso vidurį. Manau, kad būtent savo tapatybės ir kalbos išlaikymas yra tas raktas į sėkmingą integraciją. Nes tuomet žmogus tvirtai stovi ant abiejų kojų ir nesiūbuoja. Žino, kas jis yra, gali tai artikuliuoti, jaučiasi tvirtesnis. Esu įsitikinusi, kad tik tuomet gali prasidėti sėkmingas integracijos procesas. Nemanau, kad integracija, susiniveliuojant ir prisitaikant, yra iš viso įmanoma. Galiu remtis ir asmenine patirtimi.

Beveik kiekvieną dieną dirbdama susiduriu su temomis, susijusiomis su Lietuva, esu Miuncheno Lietuvių Bendruomenės pirmininkė. Taip pat vedu sūnų į

savaitgalinę lituanistinę mokyklą. Lygiagrečiai tvirtai jaučiuosi Miuncheno miesto dalimi. Atlieku man rūpimus darbus, turiu stiprų socialinių ryšių tinklą, turiu visas galimybes užsiimti visuomeninėmis veiklomis, kurios naudingos tiek Miuncheno miestui, tiek lietuvių bendruomenei ir pačiai Lietuvai.

Susitikimas su tuometiniu LR ūkio ministru Mindaugu Sinkevičiumi Miunchene. Asm. archyvo nuotr.

Kokios Miuncheno Lietuvių Bendruomenės patirtys?

Kai kurie lietuviai pasakoja, kad, atvykę į Vokietiją, pirmais metais neturi laiko jungtis prie lietuviškų veiklų. Iš pradžių vyksta orientavimosi fazė, rūpinamasi, kad pirmiausia vietinė bendruomenė juos pripažintų ir laikytų visaverčiais nariais. Ir tik atsistojus ant kojų pradedama grįžti prie savo šaknų, galvoti apie savo kultūrą. Tuomet arba pavyksta išlaikyti šią ryšį su Lietuva, arba taip ir lieki prisitaikęs prie vietinės kultūros. Taip pat ir partnerio, jeigu jis yra iš kitos kultūros, pritarimas arba nepritarimas turi įtakos savosios lietuviškos tapatybės išlaikymui. Bet visgi turbūt didžiausią įtaką kalbos ir papročių išlaikymui bei integracijai turi žmogaus akiračio platumas bei vertybių sistema. Miuncheno Lietuvių Bendruomenė siekia sujungti aktyvius lietuvius, kurti dialogą su Lietuvos

visuomene, taip pat stiprinti ryšius tarp Lietuvos ir Vokietijos politinių, mokslinių bei pilietinių organizacijų, šitaip prisidedant prie abiejų šalių komunikacijos ir kooperacijos stiprinimo.

PLJS kongresas Suomijoje, LR ambasadoje Helsinkyje, 2017. Asm. archyvo nuotr.

Ypač svarbu stipriau bendradarbiauti su Miuncheno miesto savivaldybe, universitetais, socialinėmis bei pilietinėmis organizacijomis, dirbant abiem šalims

aktualiomis temomis. Taigi norime būti naudingi ir įdomūs ne tik Lietuvai, bet ir Vokietijai. Aš pati esu įsitikinusi, kad lietuvių bendruomenių nauda Lietuvai yra tuo didesnė, kuo stipresnis bendruomenių dialogas su vietine kultūra ir vietinėmis institucijomis. Apsilankę Miuncheno Lietuvių Bendruomenės organizuotoje Lietuvos Šimtmečio šventėje, CSU darbo grupės „Migracija ir integracija“ valdybos nariai savo svetainėje parašė apie mus kaip apie labai intelektualią, kūrybiškai stiprią, visuomenei pagarbią bendruomenę. Įvardino lietuvius kaip neatsiejamą Bavarijos žemės dalį ir pabrėžė Europos santykių stiprinimą per tokią draugystę. Manau, tai yra teisinga kryptis.

pasauliolietuvis.lt

Mielai pasidalysime svetainėje skelbiamais tekstais ir nuotraukomis, tik prašome nurodyti informacijos šaltinį ir autorius.

SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

